

For å lette nedlastinga er bladet delt i flere filer. Se www.akp.no/ml-historie/pdf/rode_fane/1978/ for de øvrige.

Debatt & kritikk

Debatt om NKP og 2. verdenskrig

Diskusjonen om NKP's rolle i den 2. verdenskrig fortsetter. Vi trykker her et debattinnlegg fra Halvdan Karlsen som hevder at det er galt å klandre NKP for at de ikke tok opp den væpna motstandskampen med en gang tyskerne okkuperte Norge. Han hevder at NKP's linje var en naturlig konsekvens av ikkeangrepsavtalen mellom Sovjet og Tyskland og at NKP's medlemskap i Komintern umuliggjorde noen annen linje. Han skiller videre mellom to faser i krigen: Tida før og etter den militære opptrappinga og aggresjonen fra tysk side mot det sosialistiske Sovjetunionen. Derfor var NKP's passivitet i 1940 like riktig som de jugoslaviske kommunistenes militære motstandslinje var det i 1941.

Vi trykker også et svar som imøtegår dette synet. Terje Valen hevder at det tyske angrepet på Norge var en urettferdig krig og at det derfor var et prinsippsspørsmål for kommunister å ta opp motstandskampen. Han viser at Molotov-Ribbentrop-pakten var et resultat av Sovjets taktikk for å splitte opp den imperialistiske anti-Komintern-pakten som planla aggresjon mot Sovjet, og for å vinne tid til forberedelsene for å møte det ventede militære angrepet fra Tyskland. Han bruker Kominterns eget materiale og uttalelser fra Mao Tsetung for å vise at dette var en taktisk linje som slett ikke bandt medlemspartiene i Komintern. Derfor må NKP's passivitetslinje først og fremst forklares ut fra de indre svakhetene i NKP sjøl.

Redaksjonen oppfordrer flere til å ta del i denne diskusjonen.

Kommunistene og paktpolitikken 1939-41

INNLEDNING

Vi lever i ei førkrigstid. Faren for en ny krig øker og kommunister og andre progressive må forberede seg på de krav en slik situasjon stiller. Derfor er linja med å studere folkekrigens prinsipper og erfaringene til folk som har ført en slik krig helt riktig. Det er også viktig å studere de erfaringene det norske folk gjorde under motstandskampen mot tyskerne under siste krig, for å lære av de feil som ble gjort og ta eksempel av de riktige ting som ble gjort. Særlig er det viktig å underkaste NKPs krigspolitikk et kritisk studium. En del kritikk er allerede reist, for eksempel dette punktet med at NKP burde ha reist motstandslinja allerede 9. april 1940.

Dette er etter min mening en kritikk på et sviktende grunnlag, som ser bort fra de historiske særegenheter som rådde grunnen i denne fasen av andre verdenskrig. Det er kritikk som ser bort fra eksistensen av Den Kommunistiske Internasjonale. Det er derfor en blind kritikk. *NKP kunne ikke ha handlet annerledes enn det gjorde i 1940.* Bakgrunnen for en slik påstand ligger i analysen av Paktpolitikken som de kommunistiske partier i Europa fulgte i nesten to år, i perioden 1939—41. Det er viktig at folk kjenner til denne

politikken, hva som var bakgrunnen for den, hva som var innholdet i den, hvilke konsekvenser den fikk. Uten slik kjennskap blir enhver kritikk av NKP i 1940 lettkjøpt.

DEN ANDRE IMPERIALISTISKE OMFORDELINGSKRIG

Da den andre verdenskrig brøt ut i 1939 kom det ikke som noen overraskelse. Kommunistene hadde allerede i flere år pekt på at en ny imperialistisk omfordeling var i full gang, med de aggressive fascistmaktene på offensiven: Italia tok Etiopia i 1936, Tyskland tok det ene området etter det andre fra sine naboland — og det hjalp Franco til seier i den spanske borgerkrigen 1936—39, Japan angrep Kina i 1937. Vestmaktene, Storbritannia og Frankrike, hadde stått nokså tafatt og sett på denne utviklingen. Gjennom den såkalte «appeasement-politikken» sin hadde de gitt etter gang på gang for fasciststatenes krav om stadig mer «livsrom», vist seg føyelige og kompromissvillige. Kommunistene gjennomskua denne falske «fredspolitikken», som tydelig hadde som sitt fremste mål å få Hitler til å kaste seg over Sovjetunionen i stedet for å vende seg mot vest.

NKP OG 2. VERDENSKRIG

Molotov med Stalin og utenriksminister Ribbentrop like bak seg undertegner den tysk-sovjetiske ikke-angrepspakten den 23. august 1939.

TYSK—SOVJETISK IKKE-ANGREPSPAKT

Dette var bakgrunnen for at Sovjetunionen i august 1939 sluttet en ikke-angrepspakt med Nazi-Tyskland, den såkalte «Ribbentrop—Molotov-pakten».

1. september kom det tyske overfallet på Polen. Storbritannia og Frankrike var nå endelig blitt tvunget til å gripe inn med våpenmakt mot fasciststatene for å forsvare sine imperialistiske interesser. Krigen var i gang, selv om den til å begynne med ble ført på en slik måte at det var tydelig at vestmaktene holdt døra på gløtt for en «minnelig ordning» med Hitler og fascismen.

FRA FOLKEFRONT TIL NØYTRALITET

Den Kommunistiske Internasjonale (Komintern) fordømte krigen som en urettferdig krig, ført mellom to imperialistiske leirer, der den ene part ikke var «bedre» enn den andre. I åra forut hadde kommunistene gått i spissen i kampen mot fascismen, særlig gjennom folkefrontpolitikken som ble lansert av Dimitrov på Kominterns 7. kongress i 1935. Nå ble linja å stille seg nøytral i kampen mellom «krigshisserne i London og Paris» på den ene sida og Hitler og Mussolini, kommunistenes dødsfiender, på den andre sida. Dette var innholdet i Paktpoli-

NKP OG 2. VERDENSKRIG

tikken, nødvendiggjort av det midlertidige, taktiske kompromisset mellom Sovjetunionen og Nazi-Tyskland.

DIMITROVS DIREKTIV

Komintern la vekt på å få alle kommunistpartier til å svinge over på ei linje som ikke kunne provosere Nazi-Tyskland og sette Pakten i fare. Tydelig kommer dette til uttrykk i en uttalelse fra Dimitrov i oktober 1939 (hentet fra en brosjyre utgitt av NKP samme høst):

«De kommunistiske partiene må hurtig omstille seg i samsvar med krigens betingelser, rense sine rekker for råtne kapitulasjonselementer og gjennomføre en jernhard bolsjevikisk disiplin. Ilden må rettes mot opportunismen som kommer til uttrykk i å synke ned til «fedrelandsforsvarets» posisjon, i å understøtte legenden om krigens anti-fascistiske karakter...»

NKP OG 9. APRIL 1940

Dette måtte få konsekvenser for kommunistenes holdning også i de land som ble angrepet og okkupert av fascistene, slik Norge ble 9. april 1940. NKP opprettholdt ganske riktig sin nøytrale holdning og oppfordret til «ro og orden», ikke til kamp mot tyskerne. Dette er senere blitt skarpt kritisert fra flere hold. Også av dagens kommunister. Det er en populær teori ute og går, at NKP burde vært i stand til å slå inn på kamplinja dengang.

Resonnement: En måtte skjelve mellom Sovjetunionens statsinteresser på den ene sida (fred med Nazi-Tyskland) og arbeiderklassens interesser i det enkelte

land på den andre sida (kompromissløs kamp mot fascismen). Dette er en feilaktig teori, som tar utgangspunkt i dagens situasjon, med en kommunistisk verdensbevegelse som består av likestilte søsterpartier, uten noe internasjonalt ledende sentrum. (Jeg tenker her sjølsagt på de *virkelige* kommunistpartiene, ikke på de revisjonistiske Bresjnev-agenturene.)

KOMINTERN BANDT MEDLEMSPARTIENE

En må ta utgangspunkt i situasjonen slik den virkelig var. Og Komintern *var* i høy grad det ledende sentrum for den internasjonale kommunismen, en organisasjon bygd på den demokratiske sentralismen der de nasjonale kommunistpartier i prinsippet bare var seksjoner underlagt Kominterns ledelse, eksekutivkomiteen EKKI. I organisasjonens statutter, vedtatt på Kominterns 6. kongress i 1928, heter det i §13: «EKKIs beslutninger er bindende for alle seksjoner og må av disse straks gjennomføres. Seksjonene har rett til å appellere EKKIs beslutninger til verdenskongressen. Inntil beslutningene oppheves er seksjonene forpliktet til å gjennomføre dem.» (Se Arbeidernes leksikon, bind 4, Oslo 1934, sp. 727.)

EKKIs rolle var å utstede direktiver og kontrollere at de ble fulgt opp av de enkelte seksjonene, de nasjonale kommunistpartiene. Denne ordninga gjaldt i prinsippet fram til 1943, da Komintern ble oppløst, sjøl om forholda under krigen nok gjorde det vanskelig å håndheve den i praksis til alle tider.

NKP OG 2. VERDENSKRIG

Tyske soldater tar seg over elva Meuse for å innvandre Frankrike i mai 1940.

GODT FORHOLD TIL NAZI-TYSKLAND — KOMINTERNES GENERALLINJE

Så seint som i august 1940 holdt Molotov en tale for Det Øverste Sovjet, der han presiserte: «Vi kan bare bekrefte at det etter vår oppfatning ikke ligger noen tilfeldige overveielser av konjunkturmessig karakter til grunn for det nå skapte gode vennskapelige naboforhold mellom Sovjetunionen og Tyskland, men fundamentale statsinteresser både fra USSRs og Tysklands side.» (Hentet fra en brosjyre utgitt av Danmarks Kommu-

nistiske Parti høsten 1940. Se Kai Moltke: «Fire år i fangedrakt», København 1972.)

Dette «gode og vennskapelige naboforhold» var en nødvendig forutsetning for at Sovjetunionen skulle klare å bygge seg opp militært og økonomisk til å stå imot det tyske angrepet som en visste ville komme før eller seinere. Men det var et ustabilt forhold, og de russiske kommunistene ville nødig at Nazi-Tyskland skulle kunne bryte Pakten under påskudd av at kommunister i okkuperte land lagde vanskeligheter for de tyske troppene.

NKP OG 2. VERDENSKRIG

KUNNE NKP STARTET MOTSTAND PÅ EGEN HÅND?

«EKKIIs beslutninger er bindende,» var et av grunnprinsippene for Kominterns virksomhet. Det er utenkelig at et nasjonalt kommunistparti, en seksjon av Den Kommunistiske Internasjonale, kunne ha svingt over på ei motstandslinje uten godkjenning fra EKKI. Og en slik godkjenning ville vært jamngodt med åpen sabotasje av Pakten med Nazi-Tyskland. Så linja var altså helt konsekvent å holde seg nøytral, ikke provosere Nazi-Tyskland.

FIKK NKP DIREKTIVER FRA KOMINTERN?

NKPs praksis fra 1940 viser tydelig at denne linja ble fulgt til punkt og prikke på sentralt, ledende hold. Fikk de direktiver fra Moskva? Det er sannsynlig at de fikk det. I alle fall ble dette påstått i en artikkel i Bergens Tidende for noen år tilbake (23.1.1971): «Ifølge Langfeldt har Arvid G. Hansen opplyst at det våren 1940 ble holdt flere hemmelige kommunistiske møter i Oslo. En representant for Komintern var kommet til byen, med beskjed fra generalsekretær Dimitrov om at det kommunistiske parti ikke skulle blande seg inn i konflikten mellom Vestmaktene og Tyskland, fordi det var en ren imperialistisk krig.» (Arvid G. Hansen var en av NKPs ledende kadrer i 1940, medlem av sentralkomiteen.)

Sjøl om vi ser helt bort fra dette avisutsagnet, er det fullt grunnlag for å trekke denne konklusjonen: NKP *kunne ikke* ha slått inn på motstandslinja i 1940, på tvers av direktivene fra Komintern. Der-

som NKP hadde gjort det, ville partiet ikke lenger vært en seksjon av Den Kommunistiske Internasjonale. Det ville vært et utålelig, grovt venstreavvik, «kampisme» uten basis i de objektive forholda som rådte grunnen under Pakt-politikken. NKP ville satt seg sjøl utafør den kommunistiske verdensbevegelsen og skapt stor fare for at Nazi-Tyskland hadde brutt ikke-angrepspakten og gått til angrep på Sovjetunionen. Så det politiske innholdet i å kritisere NKP for ikke å ha fulgt motstandslinja i 1940, blir egentlig å kritisere Komintern, å kritisere Stalin.

Alle måtte være klar over «Ribbentrop—Molotov-paktens» taktiske, midlertidige karakter. Pakten hadde sitt historiske forbilde i Brest-freden fra 1918, da bolsjevikene gjennom innrømmelser til tyskerne skaffet seg et hardt tiltrengt pusterom: Det «gjorde det mulig for partiet å vinne tid, gjorde det mulig å utnytte sammenstøtene i imperialismens leir», som Stalin uttrykte det (i 1924). Hensikten med taktiske tilbaketog er alltid å skape betingelser for strategisk framgang på lengre sikt: «vinne tid, demoralisere motstanderen og samle krefter, for så å gå til angrep». (Se «Spørsmål i leninismen», Oktober 1976, side 61—62). Nøyaktig det samme var grunnlaget for Pakt-politikken og Kominterns holdning i 1939—41 også

FORUTSETNINGENE FOR PAKTEN SVINNER GRADVIS

Sovjetunionen var bundet gjennom Pakten med Nazi-Tyskland til å holde seg nøytral utad, og gjennom handelsklausuler til og med forsyne Hitler med krigs-

NKP OG 2. VERDENSKRIG

viktige råvarer (kull, korn osv.) Dette ble opprettholdt like til det tyske angrepet 22. juni 1941.

Allerede lenge før dette var det imidlertid klart at Hitler ladet opp til et slikt angrep. Frankrike var slått i vest, og planen om å invadere Storbritannia var blitt oppgitt utpå sommeren 1940. Hva ville bli Hitlers neste trekk? Han hadde aldri lagt skjul på at han søkte «Lebensraum» i øst, og at han ville knuse kommunismen. Han hadde stort sett oppnådd det han kunne i vest, ytterligere ekspansjon måtte komme mot øst, mot Sovjetunionen. Sett fra Hitlers synspunkt var Pakten med Sovjetunionen bare nyttig så lenge den ga

han «ryggdekning» under oppgjøret med vestmaktene. Han mente han kunne klare seg uten nå, britene var jo «praktisk talt slått».

FORAN ET TYSK ANGREP

Dette visste Stalin, og utover høsten 1940 skjedde det ting som styrket vissheten om de tyske aggressive hensiktene. I november 1940 tiltrådte Ungarn og Romania Aksepakten (Anti-Kominternpakten). Tyske tropper i store mengder strømmet inn i Romania. En storstilt militær oppbygging tok til, slik at Sovjetunionen nå hadde store, sammen-

Jugoslavias Kommunistparti oppfordra arbeiderklassen og sine medlemmer til å delta i mobiliseringen til den borgerlige hæren. Samtidig forberedte de sjøl partisankrig. Marsjal Tito og hans generalstabssjef Arsa Govanovitsj.

NKP OG 2. VERDENSKRIG

hengende tyske troppekonsentrasjoner mot seg, fra Østersjøen i nord til Svartehavet i sør. I april 1941 angrep og okkuperte tyskerne og deres forbundsfeller Jugoslavia og Hellas, åpenbart for å sikre søfflanken med tanke på det nært forestående angrepet mot Sovjetunionen: Operasjon Barbarossa.

KOMINTERN-DIREKTIVER OM MOTSTAND

Dette var skriften på veggen. Stalin kunne ikke sitte rolig og se på den tyske innsirklingspolitikken. Borgerlige historikere har riktignok bestandig prøvd å framstille det som om Stalin overså disse varslene, og at angrepet 22. juni kom tolt overraskende på ham. Fakta peker i en annen retning. Alt i januar 1941 hadde Komintern sendt hemmelige direktiver til det tsjekkiske kommunistpartiet om at det nå hadde gode utsikter til å «vinne ledelsen over den nasjonale frigjøringsbevegelsen». (Kilde: «Die Kämpfende Tschechoslowakei» av Jiri Dolezal og Jan Kren, Praha 1964.) I det minste i Øst-Europa ser det ut for at Komintern-ledelsen fra våren 1941 slo inn på en ny kurs som brøt med innholdet i Paktpolitikken. Og dette kunne sjølsagt ikke skje uten Stalins godkjenning.

ANGREPET PÅ JUGOSLAVIA I APRIL 1941

Det anti-fascistiske motstandsperspektivet kommer enda klarere fram når vi ser på handlemåten til Jugoslavias Kommunistiske Parti, leda av Tito, i april 1941. Da angrepet fra fascistmaktene kom, oppfordret sentralkomiteen straks alle

partimedlemmer til å melde seg til frivillig innsats i den kongelige jugoslaviske hæren, som bare delvis var satt på krigsfot. Partiet krevde også at det skulle deles ut våpen til folket fra hærens depoter, men dette ble blankt avvist av regjeringa, som fryktet folket mer enn fienden.

Under kampene hadde medlemmer av partiet og ungdomsligaen stående instruks fra sentralkomiteen om å gå foran med sitt personlige eksempel, forhindre panikk og forræderi og strebe etter at sterkest mulig motstand ble ytt mot fienden ved fronten. Da den jugoslaviske hæren brøt sammen, etter snaue to uker, unndro kommunistene systematisk våpen og skjulte dem i hemmelige depoter heller enn å overlate dem til fienden ved kapitulasjonen.

KOMMUNISTENE FORBEREDTE VÆPNA MOTSTAND

Etter nederlaget organiserte partiet militærkomiteer som forberedte væpna motstand: samla våpen og ammunisjon og drev våpentrening. Sjokkgrupper opererte i byene, angrep fiendtlige militærpatruljer og skaffet seg våpen på den måten. På landsbygda ble de første partisangruppene organisert. Sprengstoffaksjoner og andre sabotasjehandlingar ble iverksatt. Alle disse tingene var i full utvikling i mai 1941.

Politisk forberedte kommunistene motstandskampen ved å arbeide energisk for å trekke med seg alle ærlige antifascister i en brei frigjøringsfront. I Slovenia ble en slik front danna allerede i slutten av april 1941 (Osvobodilna Fronta). 1. mai 1941 erklærte sentralkomiteen: «Akkurat som kommunistpartiet til

NKP OG 2. VERDENSKRIG

nå har gått i bresjen for folkets kamp vil det heretter organisere og lede folket i kampen mot inntrengerne og deres kollaboratører.» Selve partisankrigen begynte først i juli 1941, men kommunistene nytta tida godt fram til da med å gjøre nødvendige forberedelser.

ANTI-FASCISTISK UNDERSTRØM I KOMINTERNS POLITIKK

Det som er viktig ved dette er at de jugoslaviske kommunistenes virksomhet våren 1941 *ikke* skjedde på tvers av direktiver fra Komintern. Det var viktig å hindre at tyskerne i fred og ro kunne bruke det okkuperte Jugoslavia som ledd i oppmarsjen mot Sovjetunionen. Så om partiene i vest fortsatt fikk beskjed om å holde seg lavt i lendet — «i Jugoslavia lot det til at kommunistene fikk andre instruksjoner», som det er blitt sagt av Fitzroy MacLean (leder av den britiske militærmissjon til Titos hovedkvarter).

Det er forresten ikke så brennsikkert at kommunistpartiene i vest stadig holder fast ved nøytraliteten på samme måte som tidligere under Paktpolitikken. Torgim Titlestad har for eksempel på bakgrunn av studium av interne partidokumenter og stoff i illegale aviser, antydnet «at leiinga i NKP våren 1941 tok til å skifta signal» (i retning motstandslinja). Se «Stalin midt imot», Oslo 1977, side 132—133.

Mens Sovjetunionen fremdeles offisielt holdt strengt på nøytraliteten sin, ser vi at Komintern i all hemmelighet kjørte ut en anti-fascistisk motstandslinje på sida av Paktpolitikken. En ser det helt tydelig i land som Jugoslavia, der en kraftig kommunistisk motstandspolitik allerede

våren 1941 hadde direkte militærstrategisk betydning for Sovjetunionen.

IKKE «NASJONALKOMMUNISME» I 1941

Kilder til opplysningene om Jugoslavia er diverse bøker av jugoslaviske og vestlige historikere, brukt i hovedoppgava mi i historie: «Partisankrigen — nasjonal frigjøring og sosial reisning» (Universitetet i Oslo 1975). Interesserte kan finne nøyaktige kildetilvisninger på de forskjellige opplysningene der.

Det er viktig å være oppmerksom på at de jugoslaviske kommunistenes opplysninger om den tidlige motstandsfasen ikke er blitt trukket i tvil av autoriteter som for eksempel de britiske Jugoslavia-kjennerne F.W. Deakin og Phyllis Auty. Noen få, for eksempel den amerikanske historikeren Jozo Tomasevich, mener at partilinja var utslag av «nasjonalkommunisme», at Tito opererte uavhengig av Moskva allerede våren 1941. De jugoslaviske kommunistene avviser sjøl slike spekulasjoner på det mest bestemte, og hevder at «titoismen», den uavhengige linja, først oppsto seinere under krigen.

BETYDNINGEN AV 22. JUNI 1941

Påstanden som en ofte møter hos borgerlige historikere, at kommunistenes motstand først tok til etter 22. juni 1941, er som vi har sett blank løgn. Det som skjedde ved at tyskerne angrep Sovjetunionen, var at krigen kom inn i en kvalitativt ny fase. En brei anti-Hitlerkoalisjon var skapt i og med krigsalliansen mellom Sovjetunionen og Storbritannia (snart kom også USA med).

NKP OG 2. VERDENSKRIG

Det var ikke lenger grunnlag for å snakke om en imperialistisk omfordelingskrig. Krigen var fra nå av i grunntrekket en folkenes demokratiske kamp på liv og død mot fascismen. Denne situasjonen skapte helt nye betingelser for at kommunistene igjen for fullt kunne gå i spissen for kampen mot fascismen, frigjort fra paktpolitikkenes hemninger. Det var dessuten klart at fiendens hovedstyrker kom til å bli bundet på Østfronten og at det derfor ville ha færre tropper å avse til okkupasjonsstyrkene. Dette skapte gunstige politiske og militære vilkår for iverksetting av væpna motstandskamp, vilkår som hadde mangla før 22. juni 1941.

TO FASER I PAKTPOLITIKKEN

Fram til 22. juni 1941 var kommunistenes muligheter sterkt begrensa av Paktpolitikken, men som vi har sett er det viktige nyanser i bildet. Det grunnleggende er at vi må skille mellom to faser i Paktpolitikken:

Den første fasen fra høsten 1939 til utpå høsten 1940. Denne fasen er politisk karakterisert ved ikke-angrepspakten mellom Sovjetunionen og Nazi-Tyskland og analysen av krigen som en imperialistisk krig, der kommunistene skulle stille seg nøytralt på sida og la de to imperialistiske leirene gjensidig bekjempe hverandre.

Militært er fasen prega av at kampen mellom Hitler og vestmaktene ennå ikke er avgjort. Det er ingen umiddelbar fare for tysk angrep på Sovjetunionen, men Stalin trenger pusterommet til å forberede forsvaret mot det angrepet han vet vil komme.

Den andre fasen innvarsles høsten 1940 ved den store forskyvnningen i det militære styrkeforholdet som har funnet sted. Vestmaktene er nesten slått, Hitler begynner å bygge seg opp militært på grensa til Sovjetunionen. Et angrep er nært forestående. Politisk karakteriseres denne fasen vinteren og våren 1941 ved at Paktpolitikken, som utad opprettholdes fullt ut, får en ny dimensjon: Komintern forbereder i all hemmelighet en anti-fascistisk motstandslinje, med tydelige utslag i Øst-Europa der kommunistisk motstand har direkte militær betydning for sikring av Sovjetunionen.

OPPSUMMERING OM NKPs POLITIKK I 1940

Angrepet på Norge kom i paril 1940, ikke i 1941 (som i Jugoslavia). Det gjør ganske stor forskjell, når vi har klart for oss eksistensen av disse to ulike fasene i Paktpolitikken. Det jugoslaviske kommunistpartiet kunne kjøre ut ei åpen kamplinje da fienden angrep landet, fordi dette var i samsvar med de objektive betingelsene som rådde grunnen i *denne* fasen. Framfor alt var det i samsvar med Sovjetunionens interesser. Nøyaktig det motsatte var tilfelle for det norske kommunistpartiet året før. Ei kamplinje var ikke i samsvar med de objektive betingelsene for iverksettelsen av ei slik linje, ikke i samsvar med Sovjetunionens interesser i den daværende fasen.

Så vil jeg gjenta den påstanden jeg startet med: *NKP kunne ikke ha handlet annerledes enn det gjorde i 1940.* Jeg tror at en må kunne slå fast at en kritikk av at NKP ikke slo inn på motstandslinja i 1940 mest bygger på en reint moralsk be-

NKP OG 2. VERDENSKRIG

tont uvilje mot å finne passivitet i en situasjon som skriker etter aktiv handling, og attpåtil finne den hos kommunister. En slik uvilje er forståelig, men når vi studerer historia nærmere, må denne moralsk fordømmende holdninga vike plassen for forståelse. Vi må lære oss til å akseptere at *NKPs politikk i 1940 var riktig ut fra datidas forhold.*

PERSPEKTIVER FRAMOVER

Dette betyr sjølsagt ikke at vi som er kommunister i dag skal gjøre det samme som NKP gjorde i 1940, hvis Norge igjen blir angrepet av fiendtlige makter. Situasjonen er nå en helt annen enn den gangen. Jeg vil ikke her og nå si så mye om hva som må gjøres. Det er en sak for andre fora. Men jeg vil ikke unnlate avslutningsvis å peke på de interessante erfaringene som de jugoslaviske kommunistene gjorde våren 1941, da *deres* land ble angrepet og okkupert. Både her, og når det gjelder partisankrigen i Jugoslavia generelt, er det mye vi kan lære.

Halfdan Karlsen

Norske styrker har kapitulert og tyskerne har kommet for å overta kommandoen ved Hegra like ved Trondheim. Kunne NKP ha tatt opp den væpna kampen da borgerskapet kapitulerte?

Komintern og NKP under

2. verdenskrig

I. FEIL OG RETT SYN PÅ KOMINTERN OG NKP I 1940

I.1. H.K. sin påstand

H.K. påstår at ikke-angrepspakten mellom Tyskland og Sovjet gjorde det umulig for NKP å reise motstandskampen i 1940. Hvis NKP reiste kampen ville det provosere Tyskland til å angripe Sovjet og det ville være til skade for hele motstanden mot nazismen. Han påstår at Sovjet bandt NKP til denne linjen gjennom Komintern — at NKP fikk direktiver om ikke å yte motstand.

I.2. Konsekvensen av H.K. sin linje

H.K. sier at vi i dag må yte motstand mot supermaktene dersom vi blir angrepet fordi situasjonen er helt annerledes i dag enn den var i 1940. Men hva om det oppstår en situasjon som minner mye om den vi hadde før 2. verdenskrig? Vil ikke H.K. måtte følge linjen sin da og?

Er det umulig at Kina kommer til å inngå en ikke-angrepspakt med USA og at USA okkuperer Norge? Nei, ingen kan si at dette er umulig. Er det mulig at USA kunne funnet på å bruke AKP-ledet motstand i Norge som påskudd til å bryte pakten med Kina? Nei, det er heller ikke umulig.

Er det mulig at Kina inngår en ikke-angrepspakt med Sovjet, og at Sovjet angriper Norge? Ja, til og med det er mulig. Kan ikke da Sovjet bruke AKP-ledet motstand som påskudd til å bryte ikke-angrepspakten? Jo, det kan de selvfølgelig. Hva skal vi da gjøre i disse situasjonene ifølge H.K.? Vi har ikke annet å gjøre enn å følge NKP sin linje fra 1940.

I.3. NKP skulle gått i spissen for kampen i 1940

Sjøl om Komintern hadde gitt direktiv til NKP om ikke å slåss i 1940, så ville det ha vært riktig å gått i spissen for kampen.

NKP valgte en feig legalitet framfor en kjempende illegalitet. En mest mulig militant ledelse for motstandskampen i Norge og i alle nasjoner som ble angrepet og underkastet de to stormaktsblokkene, ville ha vært det beste tiltak for å knuse imperialismen raskest mulig. En slik ledelse ville ha lagt grunnlaget for en sosialistisk revolusjon i Norge når fienden var kastet ut.

I.4. Komintern hadde en riktig linje

Komintern sin linje besto av fire hovedpunkter:

a) Krigen var en urettferdig krig fra begge de to stormaktsblokkenes side.

NKP OG 2. VERDENSKRIG

b) Alle nasjoner som ble angrepet av disse maktene skulle reise kamp for sin sjølstendighet, men ikke gå med noen av stormaktsblokkene.

c) Arbeiderklassen i alle land skulle reise kampen mot krigen på den måten som tilsvarte forholdene i hvert enkelt land.

d) Sovjet skulle følge bestemmelsene i ikke-angrepspakten med Tyskland.

Hvis vi skreller av alle borgerlige fordreininger og revisjonistiske fortolkninger av Kominterns linje, så er det dette som blir stående igjen. Og det er en riktig linje.

II. HOPP IKKE BUKK OVER MARXISMEN-LENINISMEN

H.K. holder seg langt unna en undersøkelse av de marxist-leninistiske *prinsippene* for hvordan kommunister må stille seg til forskjellige slags kriger. Vi er nødt til å gå inn på disse prinsippene for å kunne løse spørsmålet om hva som var rett og gal politikk i 1940. Hva sier de marxist-leninistiske klassikere om dette?

II.1. Lenin om rettferdige og urettferdige kriger

I artikkelen «Prinsippene i sosialismen og krigen i 1914—1915» skriver Lenin: «*Forskjellen mellom angrepskrig og forsvarskrig*. Epoken 1789—1871 etterlot seg djupe spor og revolusjonære minner. Før føydalismen, absolutismen og utenlandsk undertrykking var styrta, kunne det ikke bli snakk om å utvikle den proletariske kampen for sosialismen. Når de snakket om at «forsvarskrig» var berettig i forhold til krigen i en slik epoke, had-

de sosialistene alltid i tankene akkurat disse tingene, som betydde revolusjon mot middelalderse tilstander og livegenskap. Med «forsvarskrig» har sosialistene alltid ment en «rettferdig» krig i denne betydninga ... Bare i denne betydninga har sosialistene betrakta og betrakter de nå, kriger «til forsvar av fedrelandet», eller «forsvarskriger», som berettiga, progressive og rettferdige. Der- som for eksempel Marokko i morgen erklærte krig mot Frankrike, India mot England, Persia eller Kina mot Russland og så videre, ville dette være «rettferdige» forsvarskriger *uansett* hvem som angrep først. Alle sosialister ville da sympatisere med seier for de undertrykte, avhengige, små statene mot de undertrykkende, slaveeiende, rovgriske «stormaktene».

Men se for dere en slaveeier som eide 100 slaver i en krig mot en slaveeier som eide 200 slaver, for en mer «rettferdig» fordeling av slaveene. Det er klart at å bruke uttrykket «forsvarskrig» eller krig «for å forsvare fedrelandet» i et sånt tilfelle ville være historisk uriktig. I praksis ville det være reint bedrageri fra de slaveeierne mot vanlige folk, mot spissborgerne og mot uvitende folk. Nøyaktig på denne måten bedrer det imperialistiske borgerskapet i våre dager folkene ved hjelp av «nasjonal» ideologi og uttrykket «forsvar av fedrelandet» i den nåværende krigen. Dette er en krig som slaveeierne fører seg imellom for å befeste og forsterke slaveriet.»

II. 2. Mao om rettferdige og urettferdige kriger

I skriftet «Om den langvarige krigen»

NKP OG 2. VERDENSKRIG

skriver Mao: «58. Historia viser at vi kan dele opp kriger i to slag, rettferdige og urettferdige. Alle kriger som er progressive, er rettferdige, og alle kriger som hindrer fremskrittet er urettferdige. Vi kommunister går mot alle urettferdige kriger som hindrer fremskrittet. Men vi går ikke imot progressive, rettferdige kriger. Vi kommunister nøyer oss ikke bare med ikke å gå mot rettferdige kriger, vi tar aktivt del i dem. Når det gjelder urettferdige kriger, så er den første verdenskrigen et eksempel der begge sidene kjempe for imperialistiske interesser. Derfor gikk kommunistene over hele verden imot denne krigen med fasthet. Måten å

gå imot en krig av dette slaget på er å gjøre alt som er mulig for å hindre den før den bryter ut, og når den først bryter ut alltid å kjempe mot krigen med krig, kjempe mot urettferdig krig, der det er mulig.»

Om annen verdenskrig sier Mao i et intervju med en korrespondent for Det Nye Kina 1. september 1939 (etter at ikke-angrepspakten mellom Sovjet og Tyskland er inngått): «Kort sagt forbereder de to store imperialistiske blokkene seg febrilsk på krig, og millioner av mennesker står overfor fare for masseslakt. Dette vil helt sikkert vekke motstandsørslar i massene. I Tyskland eller Italia, Storbri-

Mao Tsetung hevdet i 1939 at arbeiderklassen og folket i Europa og andre deler av verden måtte reise seg til kamp mot imperialismen.

Bildet viser polske arbeidere under deportasjon til tvangsarbeid i Tyskland.

NKP OG 2. VERDENSKRIG

tannia eller Frankrike, eller hvor som helst i Europa eller i verden som helhet, må folket reise seg og kjempe mot den imperialistiske krigen på alle mulige måter hvis de ikke vil bli brukt som kanonføde for imperialistene».

II. 3. Lenin mot vulgarisering av kampen mot «forsvar av fedrelandet».

I «Den proletariske revolusjonens krigsprogram» skriver Lenin: «Vi må ikke tillate oss sjøl å bli leda på villstrå av ord. Uttrykket «forsvar av fedrelandet» for eksempel, er fortsatt misbrukt av mange, fordi de erklærte opportunistene og kautskyistene bruker det for å dekke til og glatte over løgnene til borgerskapet i den *nåværende* røverkrigen. Dette er ei kjensgjerning. Men det følger ikke av dette at vi må slutte å tenke over den betydninga de politiske slagorda har. ... Det ville helt enkelt være tåpelig å forkaste «forsvar av fedrelandet» fra de undertrykte nasjonene sin side i krigena deres mot de imperialistiske stormaktene, eller fra et seierrikt proletariat sin side i *dets* krig mot en eller annen Gallifet i en borgerlig stat.»

II. 4. Var den annen verdenskrig rettferdig eller urettferdig?

Vi må slå fast at krigen som helhet var urettferdig da den ble startet og frem til Tysklands angrep på Sovjet. Kampen mellom de to imperialistiske blokkene, den engelsk/franske og den tysk/italienske (og japanske) var urettferdig. Det var en kamp mellom to slaveeiere for en mer «rettferdig» fordeling av slavene som Le-

nin snakker om. Derfor måtte en allianse med en av disse to stormaktsgruppene være bannlyst. I en slik allianse ville folket i Norge blitt brukt til kanonføde for de store imperialistmaktene.

Kampen mellom Tyskland og Norge var en kamp mellom en imperialistisk stormakt som ville legge under seg en mindre imperialistmakt. Fra tysk side var det derfor en urettferdig krig, mens det fra norsk side var en rettferdig krig som kommunistene hadde plikt til å stille seg i spissen for. Bare det kunne ha sikret en konsekvent motstandskamp fordi borgerskapet og dets sivile og militære ledere med lovmessighet viste seg som nasjonens svikere. I denne krigen var det de norske kommunistenes plikt å stille seg i spissen for en kamp mot underkuing av den norske nasjon. De sviktet plikten sin.

Da Tyskland angrep Sovjet endret hele krigen karakter igjen. Stormaktsblokken med Tyskland og Japan i spissen kjempet fremdeles for å underlegge seg flest mulig nasjoner og mest mulig av andre stormakter sine kolonier osv. Sovjet, England, USA og andre allierte kjempet for å hindre den tysk-japanske underkuingen, for å redde Sovjetunionen og frigjøre nasjoner. Om dette skriver Mao (23. juni 1941):

«Dette angepet er en tarvelig forbrytelse ikke bare mot Sovjetunionen, men mot friheten og sjølstendigheten til alle nasjoner. Den hellige motstandskrigen Sovjetunionen fører mot det fascistiske angrepet blir ikke ført bare for å forsvare seg sjøl, det er til forsvar for alle nasjoner som kjemper for å frigjøre seg fra fascistisk trellbinding. Nå er oppgaven til kommunister over hele verden å mobilisere folket i alle land og organisere en

NKP OG 2. VERDENSKRIG

Krigen endra karakter da Tyskland angrep Sovjet. Bildet viser sovjetiske geriljasoldater.

internasjonal enhetsfront for å slåss mot fascismen og forsvare Sovjetunionen, forsvare Kina og forsvare friheten og sjølstendigheten til alle nasjoner.»

For kommunistene i USA, England osv. endret da oppgaven seg. Fra å kjempe mot krigen med alle midler, måtte de støtte krigen mot fascismen med alle midler og kjempe mot borgerskapet sin vakling og nøling med å åpne fronten i vest f.eks.

For kommunistene i de nasjonene som allerede var underkuet av Tyskland og Japan osv. endret ikke oppgaven seg grunnleggende. De måtte fortsette å lede kampen mot denne undertrykkingen. Samtidig måtte de foreta en realistisk vurdering av sine forskjellige allierte. De

måtte fullt ut erkjenne at England og USA osv. fremdeles var ute etter å underlegge seg mest mulig, men at det nå var blitt en underordnet side ved deres politikk.

III. MOLOTOV-RIBBENTROP-PAKTEN

III. 1. Forspillet

15. april 1939 tok Frankrike et initiativ overfor England for å få åpnet forhandlingene med Sovjet om en pakt. I en framstilling som står så langt fra kommunist sympatier som mulig, nemlig «Encyclopedia Americana», finner vi følgende om utviklingen: «Etter en lang ut-

NKP OG 2. VERDENSKRIG

settelse, delvis pga. bekymring om Polens rolle, delvis pga. mistro til Sovjetleddene og etter all sannsynlighet pga. skjulte håp om en krig mellom nazistene og kommunistene som demokratene kunne holde seg vekk fra, gikk Chamberlains regjering med på den franske planen. Forslaget ble sendt til russerne og den 27. mai begynte forhandlingene i Moskva. Forhandlingene brøt sammen fordi England og Frankrike ikke kunne godta russerne sin rett til å gå gjennom Polen. De ble avsluttet 21. august 1939.»

I «The Rise and Fall of the Third Reich» viser William L. Shirer med all ønskelig tydelighet hvordan spesielt England, med Chamberlain i spissen, drev forhandlinger uten å ville gå inn på det eneste kravet som kunne sette Sovjet i stand til å forsvare Polen og seg sjøl. Nemlig kravet om at sovjetiske tropper skulle få rykke gjennom Polen om det ble nødvendig.

Mot slutten av disse forhandlingene, den 12. august, meldte den russiske chargé til tyskerne at Molotov nå var klar til å diskutere visse spørsmål som var reist av tyskerne, deriblant Polen og andre politiske saker. Det ble sagt fra at russerne ville gå sakte fram.

Hitler kjørte nå frem for full maskin for å få en avtale med Sovjet. Og Sovjet som forsto at Hitler var i en presset situasjon stilte flere krav som Hitler godtok i løpet av svært kort tid. Så ble ikke-angrepspakten inngått 23. august 1939. (Om hele historien les også Maiske: «Hvem hjalp Hitler»)

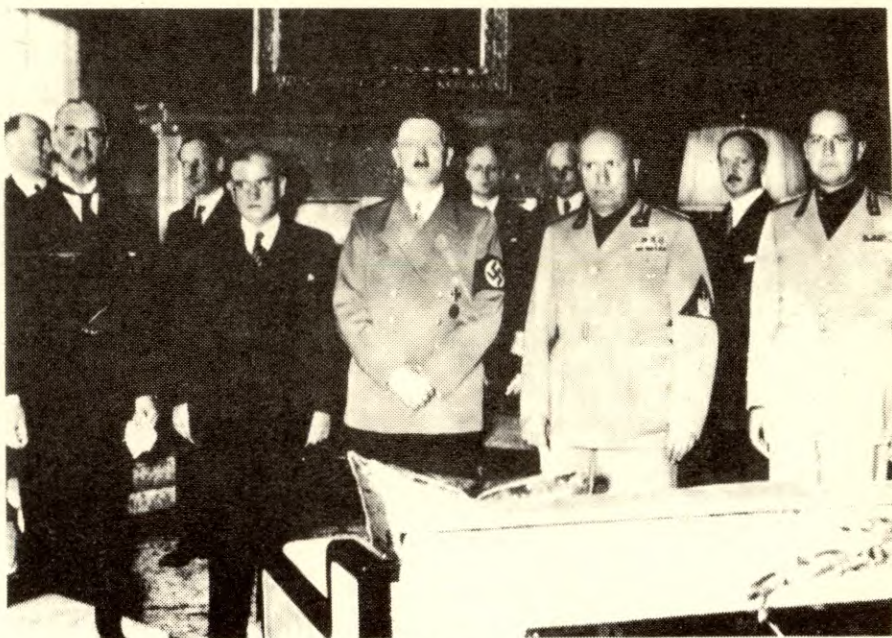
I intervjuet med korrespondent fra Det Nye Kina vurderer Mao forspillet til og betydningen av pakten:

«Forhandlingene mislyktes rett og slett

fordi regjeringene i Storbritannia og Frankrike ikke var oppriktige ... (de fulgte) den reaksjonære politikken med «ikke-innblanding» overfor angrep fra det fascistiske Tyskland, Italia og Japan ... Hensikten med dette er å se gjennom fingrene med angrepskriger og tjene på dem. Derfor avslo Storbritannia og Frankrike blankt Sovjetunionens gjentatte forslag om en ekte front mot aggresjonen ... Målet deres var å tre fram og gå imellom når de krigførende partene hadde slitt hverandre ut. ... Denne planen ble klart avslørt i de engelsk-fransk-sovjetiske forhandlingene nylig. De varte i mer enn fire måneder, fra 15. april til 23. august og Sovjetunionen la for dagen uhyre stor tålmodighet. Men Storbritannia avviste prinsippet om likhet og gjensidighet fra begynnelsen til slutt. De krevde at Sovjetunionen skulle verne sikkerheten deres, men nektet å gjøre det samme for Sovjetunionen og de små baltiske statene, for å la det være igjen en åpning som Tyskland kunne angripe gjennom. Og de nektet også å tillate sovjetiske tropper å marsjere gjennom Polen for å kjempe mot angriperen. Det var derfor forhandlingene brøt sammen. I mellomtida ga Tyskland til kjenne at det var villig til å slutte med virksomheten sin mot Sovjetunionen og oppgi den såkalte Avtalen mot den Kommunistiske Internasjonale, og godkjente at de sovjetiske grensene ikke skulle krenkes. Derfor ble den sovjetisk-tyske ikke-angrepspakten slutta. ... Chamberlain starta med det målet for øyet å skade andre, bare for å ende med å ødelegge seg sjøl. Det er den utviklingsloven som styrer all reaksjonær politikk.»

Denne Chamberlain var sjøl nært og

NKP OG 2. VERDENSKRIG

Vi ser her Chamberlain til venstre bl.a. sammen med Hitler og Mussolini ved Münchenkonferansen i 1938.

Chamberlain var sjøl knytta til den tyske imperialismen gjennom familiens forretninger.

personlig knyttet til den tyske imperialismen. Den tyske finanskapitalen hadde flere nære bånd til den engelske fra langt tilbake. Blant annet satt Arthur Chamberlain, statsministerens fetter, som leder for den engelske filial av den tyske gruppen, Mannesmann Röhren Werke.

Siemens hadde flere filialer i England. En av disse het Saint Helens Cable and Rubber Ly og var bestyrt av en John Fergusson. Han administrerte flere forretningsaffærer for familien Chamberlain.

Dette var litt av bakgrunnen for Molotov-Ribbentrop-pakten.

III. 2. Innholdet i pakten og betydningen av den

Pakten gikk ut på at begge regjeringene skulle avstå fra aggressive handlinger eller angrep mot hverandre, at de ikke skulle støtte noen tredje part hvis Tyskland eller Sovjet ble gjenstand for krigshandlinger, og at de ikke skulle gå sammen med noen gruppe makter som var rettet direkte eller indirekte mot den annen part. Tyskland måtte gå ut av anti-kominternpakten med Japan, slutte med anti-sovjetisk propaganda og handlinger og anerkjenne de sovjetiske grensene som ukrenkelige.

NKP OG 2. VERDENSKRIG

I en radiotale den 3. juli 1941 vurderte Stalin paktens sann: «Det kan spørres: Hvordan kunne det gå til at Sovjet-regjeringen gikk med på å slutte en ikke-angrepspakt med sånne svekefulle personer og sånne udyr som Hitler og Ribbentrop? Ble det ikke derved begått feil fra Sovjet-regjeringens side? Naturligvis ikke! En ikke-angrepspakt er en pakt om fred mellom to stater. Akkurat en sånn pakt foreslo Tyskland for oss i 1939. Kunne Sovjet-regjeringen avslå et sånt forslag? Jeg tror at ikke en eneste fredselkende stat kan motsette seg en fredelig avtale med en makt som den grenser til selv om det står sånne uhyrer som Hitler og Ribbentrop i spissen for denne makten. Dette naturligvis under den uttrykkelige forutsetning at den fredelige avtalen verken direkte eller indirekte rører ved den fredselkende statens sin territoriale integritet, dens uavhengighet og ære.

Hva vant vi med å slutte en ikke-angrepspakt med Tyskland. Vi sikret vårt land fred i et og et halvt år, samt muligheten til å forberede kreftene våre i tilfelle det fascistiske Tyskland skulle ta risken på å angripe vårt land i strid med paktens. Dette var en ubestridelig gevinst for oss og et tap for det fascistiske Tyskland.»

Mao vurderte paktens sann i det intervjuet vi før har sitert fra: «Den sovjetisk-tyske ikke-angrepspaktens er et resultat av den voksende sosialistiske styrken til Sovjetunionen og av fredspolitikken som den sovjetiske regjeringa har fulgt så iherdig. Paktens har knust intrigene som det internasjonale borgerskapet, representert ved Chamberlain og Daladier, har brukt for å prøve å få igang krig mellom Sovjetunionen og Tyskland. Den har brutt den

tysk-italiensk-japanske antikommunistiske blokkas omringing av Sovjetunionen, styrka freden mellom Sovjetunionen og Tyskland og sikra framgangen for den sosialistiske oppbygginga i Sovjetunionen. I Østen er den et slag mot Japan og til hjelp for Kina, den styrker stillinga for de kreftene i Kina som gjør motstand mot Japan og er et slag mot dem som vil kapitulere. Alt dette gir grunnlag for å hjelpe folket over hele verden til å vinne frihet og frigjørin. Dette er den fulle politiske betydninga av den sovjetisk-tyske ikke-angrepspaktens.»

Det har vært mye borgerlig hets mot denne paktens, derfor kan det være nyttig å gå såpass grundig inn på innholdet og betydninga av den.

IV. KOMINTERN SIN LINJE

IV. 1. Mao om Sovjets politikk

28. september 1939 skrev Mao artikkelen «Sovjetunionen og hele menneskeheten har samme interesser». Her sier han: «Sovjetunionen er et sosialistisk land, et land der kommunistpartiet har makta, og det holder nødvendigvis fast ved en klart todelte holdning til kriger: 1) Det nekter bestemt å ta del i noen urettferdig imperialistisk røverkrig og opprettholder streng nøytralitet mot de krigførende partene. Derfor kommer den sovjetiske Røde hæren aldri til å sette disse prinsippa til side og slutte seg til noen av de imperialistiske krigsfrontene. 2) Det støtter aktivt rettferdige og ikke røverske frigjøringskriger. (—)

Og Sovjetunionen vil helt sikkert gi støtte til alle kriger for å frigjøre massene eller en nasjon, som kan bryte ut i andre

NKP OG 2. VERDENSKRIG

land i framtida, og det vil sikkert gi hjelp til alle kriger som bidrar til å forsvare freden. Historia til Sovjetunionen de siste tjueto åra har alt bevist dette, og historia vil bevisse det om igjen i framtida.»

Hvis NKP hadde hatt denne prinsipielt riktige holdninga til Sovjets politikk, ville de kanskje ha handlet riktigere i 1940.

IV. 2. Hva skrev Komintern sjøl?

Komintern sitt blad fra denne tiden het «Kommunistische Internationale». Etter at paktene var inngått fortsatte det ufortrødent å propagandere en korrekt linje.

I novembernummeret skriver representanten for Østerrikes kommunistiske parti: «Vi bekjemper denne krigen med alle midler, og er oss bevisst, at vi fremmer Tysklands nederlag, men ikke den engelske og franske imperialismens seier. Vi vil daglig arbeide for å kaste av oss det imperialistiske herredømmet, å fjerne fremmedherredømmet og kjempe fram vår sjølråderett. Men vi kommer aldri til å kjempe for interessene til engelsk og fransk kapital. Nei, vår frigjøring når vi i kampen mot den tyske og den engelske imperialisme, i forbund med den tyske, engelske og franske arbeiderklasse.» (s. 1190)

I desembernummeret står det en svært viktig felleseerklæring fra kommunistpartiene i Tyskland, Østerrike og Tsjekkoslovakia. Her slår en først fast at krigen både fra tysk og fransk/engelsk side er en imperialistisk og urettferdig krig. Så går en inn på hva slags politikk de nasjonene som er blitt underkuet av fascistene bør føre.

«I motsetning til den tyske imperialisme, er den tyske arbeiderklasse for den hele og fulle sjølråderett for østerrikerne, tsjekkerne, slovakene og polakkene. Kommunistene setter inn alle krefter på å forbinde den tyske arbeiderklasse sin frigjøring med den nasjonale frigjøringskampen til tsjekkerne, slovakene, polakkene og østerrikerne, til en fast enhet *mot* den tyske imperialisme.» (s. 1289)

«Kommunistene kjemper mot de uutholdelige krigsbyrder som legges på folkenes skuldre, mot rettsløsheten til de arbeidende masser, for befrielsen av alle politiske fanger fra konsentrasjonsleirene mot enhver nasjonal undertrykkelse og for den fulle og hele sjølråderett for tsjekkerne, slovakene, østerrikerne og polakkene...» (s. 1291)

«Vi ser framtida modig og seierssviss i møte, for vår rettesnor er marxismen-leninismen. Foran oss vaier den seierrike fanen til Lenin og Stalin, det ærefulle banner til sosialismen i Sovjetunionen.» (s. 1292)

Som vi ser fortsatte Komintern etter at paktene var inngått å propagandere åpent for de undertrykte nasjonenes rett og plikt til å kjempe mot enhver nasjonal undertrykking. Kampen mot den tyske imperialismen er tatt uttrykkelig opp.

Det er til og med sagt like ut at det er det sosialistiske Sovjet som inspirerer kampen mot den tyske imperialismen.

I den kritiske oppsummeringen som de kinesiske kommunistene har gjort av Sovjetunionens og Stalins politikk, går det hele tiden fram at de ikke har noe å utsette på den linjen som ble fulgt under krigen i disse sakene.

NKP OG 2. VERDENSKRIG

IV. 3. Ville det satt pakten i fare om NKP hadde reist motstand i Norge?

H.K. synes å mene at ikke-angrepspakten skulle bli satt i fare dersom NKP reiste aktiv motstand fra 9. april 1940.

Det syntes som han da glemmer nettopp det internasjonale utsyn som han ellers ville legge på disse problemene. Lederne for den tyske imperialismen hadde mange forhold å ta hensyn til når de fastla politikken sin.

NKP burde ha tatt opp den væpna kampen da borgerskapet kapitulerte. Her ser vi norske styrker rett før kapitulasjonen i april dagene.

Fra opplysninger fra alle kilder som finnes går det fram at Hitler forsto svært godt at han måtte holde Sovjet i ro til han hadde sikret seieren sin i vest. Da han angrep Danmark og Norge og seinere landene i Vest-Europa, ville det ha vært svært plagsomt for han å få Sovjetunionen på nakken i samme rennet. Derfor hadde Tyskland en solid grunn til *ikke* å gjøre noe som kunne svekke ikke-angrepspakten med Sovjetunionen på dette tidspunktet. Derfor var situasjonen faktisk beint fram gunstig for å sette i gang en kommunistledet motstandskamp i Norge, også ut fra denne synsvinkelen.

IV. 4. NKP-ledelsen må sjøl ta ansvaret for forræderiet mot nasjonen i 1940

Det er i dag en innbitt kamp om synet på krigshistoria. Det bildet som ble skapt under og like etter krigen av borgerskapet er i ferd med å bli plukket i stykker. Gamle hjemmefrontledere som Gjelsvik, går i felten for å forsvare et syn som allerede er solid gjennomhullet. Nye, mer raffinerte forsvar for feilaktige syn dukker opp med lovmessighet.

Borgerskapet viste i 1940 og seinere i praksis at de var unasjonale. De ga blaffen i forsvaret av den norske nasjonen og satset på å sikre profittene sine i dansen rundt gullkalven sammen med den tyske imperialismen i Norge og sammen med den engelske og amerikanske imperialismen utafor Norge.

Deres linje var kapitulasjon. NKP i Norge gikk inn på samme linje. H.K. forsvarer i dag denne linjen. I forsvaret sitt må han kaste vrak på den marxist-leninistiske politikken som Stalin fulgte

NKP OG 2. VERDENSKRIG

under krigen. På denne måten kommer han til å følge opp den borgerlige Stalinhetsen. Altså et dobbelt knefall for borgerlig hets.

Videre unndrar han NKP sjøl fra ansvaret for sviket i 1940 og gjør det umulig for oss å trekke de nødvendige lærdommer av det som skjedde da.

Nei, Kominterns og Sovjetunionens politikk var aktiv motstand mot all nasjonal undertrykking og NKP må sjøl ta ansvaret for sin feige legalitet og sviket mot nasjonens interesser, kort sagt, for den borgerlige politikken sentralkomiteen fulgte i 1940.

V. BORGERLIG FORTOLKNING AV KOMINTERNS POLITIKK

NKP og H.K. sin viktigste feil kommer klart fram i fortolkningen av Kominterns politikk. H.K. viser til en uttalelse av Dimitrov i oktober 1939 der Dimitrov legger fram politikken.

Dimitrov sier: «De kommunistiske partiene må hurtig omstille seg i samsvar med krigens betingelser, rense sine rekker for råtne kapitulasjonselementer og gjennomføre en jernhard bolsjevikisk disiplin. Ilden må rettes mot opportunismen som kommer til uttrykk i å synke ned til «fedrelandsforsvarets» posisjon i å understøtte legenden om krigens antifascistiske karakter —.»

H.K. sier at konsekvensen av dette nettopp må bli at NKP ikke oppfordret til kamp mot tyskerne.

Still dette opp mot det som Lenin sier når han går mot vulgarisering av kampen mot «forsvar av fedrelandet».

Hva betyr «fedrelandsforsvarets» posisjon? Jo, det betyr støtte til de imperialis-

tiske stormaktsblokkene under dekke av nasjonale slagord om å forsvare nasjonen. Det betyr *ikke* å oppgi forsvaret av den norske nasjonen, men det betyr at vi må la være å alliere oss med noen av de imperialistiske stormaktsblokkene (i dag de to supermaktene) som fører urettferdig krig.

Derfor sa ikke Dimitrov at NKP i Norge skulle legge seg flat for okkupantene. Han sa til og med at partiene måtte «rense sine rekker for råtne kapitulasjonselementer og gjennomføre en jernhard bolsjevikisk disiplin» og de hurtig måtte «omstille seg i samsvar med krigens betingelser».

H.K. og NKP's borgerlige fortolkning av Dimitrov kommer dermed i sitt rette lys.

VI. KONKLUSJON

Vi blir ut fra fakta tvunget til å trekke den konklusjonen at H.K. tar feil, at han står for en svært farlig linje i vurderinga av NKP og Komintern under 2. verdenskrig. Hvis vi ikke aktivt går mot denne linjen, vil faren øke for å gjøre NKP's skjebnesvangre feil om igjen. Bare arbeiderklassen kan gå i *spissen* for kampen mot imperialistisk angrep på Norge. Bare et marxist-leninistisk parti med en rett linje kan lede hele kampen. Bare en front mellom alle mulige klasser og samfunnslag kan sikre seieren. Riktig eller gal linje ville være avgjørende for seier eller nytt midlertidig nederlag. La oss tilbakeløse all propaganda mot folkekrigens vei!

Terje Valen

FORSVARET AV DEN NASJONALE SJØL- RÅDERETTEN I 2. VERDA

AV SA NA, CHIU LI-PEN OG SHEN YUNG-HSING

«Av di folket i den andre verda i dag står andsynes trugsmålet om tyranni, kuing og aggresjon frå den sovjetiske sosialimperialismen, er det heilt naudsynt og også rett at dei heilt ut avslører krigsplanane til Kreml, set seg imot forsoning og er vel budde på ein krig mot angriparen. Dersom ein slik krig vert pressa på dei, bør proletariatet i desse landa stå i spissen for ein nasjonal krig og kjempe for at nasjonane deira skal overleva og halda på sjølvstendet.»

Dette er slutninga forfattarane av ein signert artikkel i Folkets Dagblad dreg etter ei gjennomgåing av dei teoretiske forklåringane Lenin gjev på spørsmålet «for-svar av fedrelandet».

Artikkelen seier at desse forklåringane kan dragast saman til to punkt: 1. Den fyrste verdskrigen var ein imperialistisk krig og dei to stridande partane var baa reaksjonære. Difor burde proletariatet i dei landa dette galdt, setja seg imot ein slik imperialistisk krig og venda han til ein revolusjonær borgarkrig. 2. Dette utelet likevel ikkje at det var mogeleg med ein nasjonal krig i Europa under dei tilhøva som rådde på den tida. Krigane dei veike og små nasjonane førte for å hindra hærtaking og underkuing var rettvise. Under visse tilhøve kan endåtil krigen som vert ført av eit imperialistland utsett for ein invasjon, verta ein rettviss krig til forsvar av nasjonal sjølvstende.

Artikkelen stod prenta i Folkets Dagblad 18. januar og er omsett av redaksjonen frå Hsinhua.

SJØLRÅDERETTEN I 2. VERDA

Då fyrste verdskrigen braut ut i 1914, gav Lenin ein omgripande analyse av dei grunnleggjande årsakene til krigen med grunnlag i det marxistiske aksiomet*, «krig er framhaldet til politikken med andre middel.» Han syntte med skarpt innsyn den rovgriske og reaksjonære naturen til denne imperialistiske krigen og oppmoda proletariatet i landa det galdt å setja seg djervt imot han. Han sette fram slagorda «vend den imperialistiske krigen til ein borgarkrig» og arbeidde for «nederlaget for si eiga regjering i den imperialistiske krigen». (Lenin: «Sosialisme og krig.»)

I 1917 påpeika Lenin: «I den imperialistiske krigen 1914—1917 mellom to imperialistkoalisjonar må vi vera imot 'forsvar av fedrelandet', av di 1. imperialismen er terskelen til sosialismen 2. den imperialistiske krigen er ein krig mellom tjuvar om bytet deira 3. i baa koalisjonane er det eit framskride proletariat 4. i baa er tida for ein sosialistisk revolusjon mogen. Berre på grunn av desse årsakene er vi imot 'forsvar av fedrelandet', og berre på grunn av desse årsakene åleine.» (Lenin: «Til Inessa Armand» 19. januar, 1917.)

Artikkelen slår fast at desse vitenskaplege analysane til Lenin reiv frå kvarandre dei falske slutningane til sosialsjavinistane på den tida og trekte ei klår skiljelinje mellom marxismen-leninismen og revisjonismen til Den andre internasjonale.

Medan han viste til og vraka det som var hovudtendensen blant sosialsjavinistane i Den andre internasjonale, som freista rettferdiggjera forræderverksemda si med påskotet «forsvar av fedrelandet», retta Lenin også hard kritikk mot synspunkta «venstre»opportunistane inn-

an partiet la fram, slike som G.L. Pjatakov og L.I. Bukharin så vel som visse uklære idear innan rekkene til dei revolusjonære. På den tida ville Pjatakov, Bukharin og deira like «gå noko meir til venstre» når det galdt spørsmålet «forsvar av fedrelandet». Dei blanda seg rasande inn i den rette tilnærminga Lenin hadde til krigar i tidbolken til imperialismen og taktikken for proletarisk strid. Anten nekta dei for at det var mogeleg med ein nasjonal krig i tidbolken til imperialismen og heldt fast ved at ikkje under noko omstende skulle proletariatet reisa parolen «forsvar av fedrelandet», eller dei såg på ein imperialistisk krig som noko fast og ubrigdeleg, og tok med urette ei mekanisk og stiv haldning andsynes proletarisk taktikk i strid, utforma av Lenin.

Lenin sjølv såg på imperialistisk krig som eit særmerkt, men ikkje det einaste fenomenet i tidbolken til imperialismen. «I denne tidbolken er det uunngåeleg med nasjonale frigjeringskrigar utkjempa av koloniar og halvkoloniar. Kva meir er, demokratiske eller revolusjonære krigar er enno mogelege i Eruopa. Denne tidbolken har gjort politikken til dei noverande stormaktene fullkome imperialistisk, men det stengjer på ingen måte ute nasjonale krigar frå lat oss seia dei små (hærtekte eller nasjonalt underkua) landa si side mot imperialismaktene ...» (Lenin: «Juniusbrosjyra»).

Lenin meinte også at under visse omstende kunne endå til eit heilt utvikla industriland kjempa ein nasjonal krig mot å verta hærtekte av ei imperialistisk stormakt, av di «særdraget til imperialismen

* aksiom — utvilsam grunnsetning det ikkje trengst prov på. (Red.)

SJØLRÅDERETTEN I 2. VERDA

Lenin slo klart fast at det under visse forhold var fullt mulig for utvikla industriland å føre rettferdig nasjonal frigjøringskrig dersom de blir hærtatt av større imperialismakter.

er nett at han strevar etter å leggja under seg ikkje berre jordbruksområde, men også høgt utvikla industriområde.» (Lenin: «Imperialismen, det høgste steget til kapitalismen»). Han slo difor fast i dei sterkaste vendingar: «vi er i det heile teke ikkje imot 'forsvar av fedrelandet' allment, ikkje allment imot 'forsvarskrigar'. Du vil aldri finna slikt tøv i ei einaste fråsegn (eller i nokon av artiklane mine). Vi er imot forsvar av fedrelandet og eit forsvarsstandpunkt i den imperialistiske krigen 1914—16. Men i den imperialistiske tidbolken kan det også ve-

ra rettvise krigar, forsvarskrigar, revolusjonære krigar (nemleg 1. nasjonale, 2. borgarkrig, 3. sosialistiske og desslike). (Lenin: «til G.J. Zinovjev» august 1916).

Lenin synte og at det og var mogeleg i ljuset av lova om einskapen til motsetnadene at ein imperialistisk krig under visse omstende kunne vendast til ein nasjonal krig. Han skreiv i «Juniusbrosjyra» «at alle skiljeliner både i natur og samfunn er vilkårlege og dynamiske, og at kvart fenomen under visse omstende kan omskapa til sin motsetnad, er, sjølvsagt, ei

SJØLRÅDERETTEN I 2. VERDA

viktig grunnsetning i den marxistiske dialektikken. Ein nasjonal krig kan vendast til ein imperialistisk krig og omvendt.»

Då han tok føre seg den fyrste verds-krigen, peika Lenin på at Belgia gjekk inn i krigen med dei same imperialistiske siktemåla og synte si eiga imperialistiske rovlyst. Han innsåg likevel at det var mogeleg med ei omskaping dersom tysk imperialismen okkuperte og annekterte Belgia i denne krigen og folket i Belgia reiste seg i ein nasjonal oppreist for å frigjera seg frå tysk imperialistisk trældom. I eit slikt høve ville den imperialistiske krigen, for Belgia åleine, verta ein nasjonal krig, og det ville vera forsvarleg og rett av sosialistane i Belgia å senda ut oppmodinga om «forsvar av fedrelandet». Av same årsak kan ikkje det internasjonale proletariatet nekta å støtta oppreisten med det påskotet at borgarskapet i Belgia hadde «hang til å underkua andre nasjonar.» Det må sjå det verkelege sosiale innhaldet i oppreisten som striden til ein underkua nasjon for frigjering frå undertrykkarnasjonen og gje han støtte. «Det er ikkje noko marxistisk» i noko anna standpunkt det internasjonale proletariatet kan koma til å taka, streka Lenin under.

Dei læresetningane vi har nemnt frå Lenin seier oss at medan ein seiar imot synspunktet til opportunistane om forsvar av fedrelandet i ein imperialistisk krig, skulle aldri marxistar halda fast ved at ein i tidbolken til imperialismen krittiklaust kan avvisa nasjonale krigar og det rettvis i at proletariatet under visse omstende verjar fedrelandet. Tvert om, «det er nett i 'tidbolken til imperialismen', som er tidbolken for gryande sosial revolusjon, at proletariatet i dag vil gje

særleg kraftig støtte til kva oppreist som helst i dei hærteknene områda, slik at det kan gå til åtak på borgarskapet i 'stor'makta, som er svekka av oppreisten, i morgon eller samstundes.» (V.I. Lenin, «Oppsummering av diskusjonen om sjølvråde,» Samla verk, band. 22, s. 333.) Proletariatet burde ikkje på nokon måte hengja ved for strenge og faste føresegner når det gjeld krigar som bryt ut i tidbolken til imperialismen burde støttast og om det rettvis i forsvar av fedrelandet burde godkjennast, men burde gjera konkrete analysar av kvar krig, av di «krigar i høgaste grad er fleirsidige, mangfaldige og samansette ting. Ein kan ikkje nærma seg dei etter eit allment mønster.» (V.I. Lenin, «Til Inessa Armand», Samla verk, band. 35, s. 273).

Under andre verdskrigen bygde Stalin på desse prinsippa til Lenin og gjorde ein konkret analyse av krigen. Han slutta at det ikkje var ein typisk imperialistisk krig slik som fyrste verdskrigen, heller ikkje var han ubrigdeleg og uskiftande. «Ulik fyrste verdskrigen, fekk andre verdskrigen mot aksemaktene heilt ifrå sjølve utbrotet karakteren av ein antifascistisk krig, ein fridomskrig der ei av oppgåvene var å atterreisa demokratiske fridomar.» (Tale halden på eit valmøte i valområdet til Stalin i Moskva) Det er heilt openbert at under andre verdskrigen var slagordet «forsvar av fedrelandet» heilt rett for dei landa som kjempa mot fascismen. Likeins var det også rett av Sovjetunionen å skipa ein anti-fascistisk allianse saman med Sambandsstatane, Storbritannia og Frankrike i ein sams freistnad på å knusa dei tyske, italienske og japanske fascistane i åtakskrigen deira for å trælbinda folket i heile verda. Taktikken og poli-

SJØLRÅDERETTEN I 2. VERDA

Sosialimperialismen driver febrilsk opprustning og forbereder ny verdenskrig. Her ser vi utsnitt fra en militærparade i Moskva.

tikken Stalin nytta var utan tvil i samsvar med dei marxist-leninistiske prinsippa om taktikk.

Ein kan sjå av desse analysane at det grunnleggjande marxist-leninistiske synet og tilnærminga til spørsmålet om krigar mellom nasjonar eller land er dette: Vi må skjønna karakteren til krigen ved å granska kva politiske liner krigen har fylgt, vi må analysa den historiske rolla til kvar krig med å granska han under dei særskilte tilhøva i tida, reint konkret burde vi avgjera haldninga vår til krigen ved å gå fram frå den allmenne stoda i heile verda og interessene til proletariatet som heilskap, og byggja på slike omstende som balansen mellom klassekreftene, om vilkåra for revolusjon vart mogne eller ikkje, og utsyna for krigen og den proletariske revolusjonen.

Den sovjetiske sosialimperialismen er på offensiven i kappestriden med Sambandsstatane. Nett no driv han feb-

rils krigsførebuing i Europa. Dette stiller opp eit alvorleg trugsmål for sjølvstendet og tryggleiken for landa i Vest-Europa. Dersom ein ny krig bryt ut, er det ikkje til å unngå at landa i Vest-Europa vil koma til å måtta bera hovudbøra av åtaket frå Sovjet. Såleis står dei i røynda andsynes det viktige problemet å tryggja det nasjonale sjølvstendet sitt.

Artikkelen dreg slutninga: Av di folket i den andre verda i dag står andsynes trugsmålet om tyranni, kuing og aggresjon frå den sovjetiske sosialimperialismen, er det heilt naudsynt og også rett at dei heilt ut avslører krigsplanane til Kreml, set seg imot forsoning og er vel budde på ein krig mot angriparen. Dersom ein slik krig vert pressa på dei, bør proletariatet i desse landa stå i spissen for ein nasjonal krig og kjempa for at nasjonane deira skal overleva og halda på sjølvstendet.

Johanna Schwarz:

VATTNET I KAMPUCHEA — EN DIKTSVIT

Vi trykker her det diktet som Johanna Schwarz vant førsteprisen med i den litterære konkurransen som vennskapssambandet Norge — Kampuchea arrangerte i forbindelse med treårsdagen for frigjøringa.

1. GAMMAL BILD

Vattnet kommer med våren.
April — tung varme
över förbrända slätter.
Sol flammar
på molnlös himmel.

Ännu kan vattnet
inte väntas.
Än vilar årets soldrivna
våldiga vattenhjul
stilla utanför
kustlandets åsar.

Finns det sånger?
Finns det urgamla danser
med makt att beveka
monsunens vattenhjul?
Kommer regnet i tid?
Eller blir det torka — missväxt?
Kommer vattnet med ömhet
eller som syndaflod?

Säkert har bonden gamla tecken att tyda
i hopp och oro under väntans veckor.

*

Och så en dag börjar hjulet
med sina enorma skopor
lyfta själva havet
in över törstande åkrar.

Molnen tornar upp sig
välsignat gråtunga i sydväst.
Seglar in över landet.
De första dropparna
Tungt
En och en.

Och bonden ropar till sonen som står på åkern:
«Son, kom in! Det regnar.» — Och sonen svarar:
«Far, det gör så gott att känna regnet!»
Bonden: «Kom genast in! Jag vill att varenda droppe
skall falla till marken.»

*

Snart sprutar kaskader.
Himlen mörknar alltmer.
Slits sönder av
Blixt
Blixt
med öronbedövande brak.
Träd i skogarna splittras från krona till rot.
Flammar som facklor.

Själva den store Meköng
får mer än han orkar bära.
Sina bifloder stöter han från sig
i omvänt lopp.
Grunda insjöar djupnar på nytt. Den största
fyrdubblar sin vattenspegel. Fiskar spritter
i skuggan inne bland urskogens stammar.

*

Då spirar riset.
Då planteras det ut
av sjungande män och kvinnor
på vattendruckna marker
Måtte vattnet räcka!
Var oss nådig, himmel, och givmild,
så att en tillräcklig skörd kan bärgas:
till mat åt de våra —
till skatt åt de rika
som aldrig har sått
eller bönfallit himlen om regn.

Kommer torkan,
så kommer nöden.
Svältens och ockrarens järnhand.
Och livet blir
en åker där vatten fått stå stilla,
torka bort och lämna
jorden saltförgiftad
ofruktbar och
utan framtid.

*

Så är livet utspänt
mellan hopp och hot.
Hur skall hoppet öka
och hotet försvinna?
Kan ockraren besegras?
Kan årets hjul
tvingas att följa
fattade beslut?

II. ORD OM AVSTÅND.

VATTEN

säger vi.

Vad vet *vi* om vatten,
vi som aldrig har tvingats
förneka ett törstande träd
för att släcka en brand.

Och det nya regnet?

Vad vet vi om det?

Vi ser hur bonden för ut sin hustru
och bondens söner små systrar.

Ner i en skyddsgrop.

Ner i själva jorden.

Vad kommer de upp till —

om de kommer upp?

Bilder och ord.

NAPALM

säger vi.

Ord ger inga brännsår.

IMPERIALISM

säger vi.

Vad *vet* vi om imperialism? —

En rik kontinent

som en skog av gummiträd.

Inkräktarna som kommer

med vassa knivar.

Skära och tappa.

Vidare till nästa.

Världen är full av träd att tappa till döds.

Skövlade ödemarker —

«Inte vårt problem».

*

BEFRIELSEFRONT

säger vi.
Bondens son
som försvinner ljudlöst en natt —
Och många bönders söner
som når fram till en hård gemenskap.
Befrielsen:
Inte en brud.
Kommer inte som efterlängtat regn.
Kan inte mötas med öppen stillhet.
Befrielsen:
Slåss mot själva den obarmhärtiga solen.
Hamra på himlar av pansarplåt
och pressa fram
frihetens vatten
droppe för droppe.

Och bonden fångslas
och får sina händer förvridna:
«Tala om för oss, gubbjävél!
Var är din son, den banditen?»

*

FRIHET

säger vi.
Åter april.
Ett störtregn av frihet.
Blixtars sekunderuptioner.
Bönder på åkrar.
Flyktingar bland städernas ruiner,
genomdränkta av frihet.
Genomdränkta — men inte
blint druckna.
Själva jorden törstar efter klarsyn.

En människoflod,
pressad i omvänd riktning,
bort från jorden och brödet
in till städernas hungerlabyrinter,
måste ledas hem
utan att alltför mycket
går till spillo.

*

REVOLUTION

säger vi.
Har vi någonsin sett
historiens flod
byta retning?
Vad vet vi
om oppryckta träd
i virvlande kamp
med varandras rötter och kronor?
Flodvågor och ras —
och människor som druknar
när en sådan ström
söker sin fåra?

III. NY BILD.

Vattnet kommer med våren
till samma åkrar
men inte till samma väntan:
till ett hopp, befriet från hot.
«Makten över vår framtid
tog vi.
Låt oss ta makten över vattnet!»

Som folken i urtiden
lärde sig odla jorden:
att sådd og skörd ger større trygghet
än strövande hunger —
så skall folket i Kampuchea
tillägna sig härskarnas
till hälften raserade konst
att odla vattnet:
Skörda monsunens regn i reservoarar
omgivna av dammar og vallar,
så att ingenting växer vilt.
Så att ingenting går till spillo.

BEVATTNINGSSYSTEM

säger vi.

GRÄVA KANALER.

Vi ser bilder:

rader av män och pojkar med hacka och spade.

Kvinner och unga flickor med korgar fulla av jord.

I triumf —

inte i triumftåg

knyter oräkneliga händer

tillsamman dag efter dag av slit

maska för maska ett nät —

«ett glittrande silvernät»

tills inte en enda fläck av den fruktbara jorden tör

(Och ockraren från den gamla bilden

fick inte plats på den nya.

Ut över gränsen.

Flydde undan döden,

säger han till pressen.

Undan hacka och spade —

mera troligt.)

Och bondens son

ropar till fadern på åkern:

«Far, kom in och vila dig nu —

Du har gjort nog.

Du offrade dina händer för vår framtid.»

Och bonden svarar:

«Son, de tog mina händer.

Men fötterna har jag.

Ett vattenhjul

orkar jag driva.»

IV. BRUNNFÖRGIFTARNA.

Det är ett nidingsdåd
att förgifta en brunn —
en nygrävd brunn
för vatten eller framtid.
Men de som folket i Kampuchea fördrev
har inget annat vapen än nidingsdåd.

De säger:
Det är inte vatten i Kampuchegas brunnar.
Brunnarna flyter över
av oskyldigt människoblod.
Riset växer på liken av mördade barn.
Vägarna kantas av stupade sjuka och gamla.

Vi säger: Bevisa!
De svarar: Du kräver bevis?
Du som vill ta
våra pengar, vår Gud och vårt liv!
Ty de som lever av att sprida gift
dricker det själva
tills de ser vansinnets syner.

Men vanliga människor
blir inte druckna av gift.
Vi smakar inte ens på det.
Som goda vänner och grannar
ska vi hjälpa till att försvara
brunnarna i Kampuchea.
För de som förgiftar brunnarna för *ett* folk
har gift så det räcker till alla ärliga brunnar.

V. LEVE VÄNSKAPEN!

Åter april.
Tung värme över Kampuchea —
Men aldrig mer
över förbrända slätter.
Och snart skall årets vattenhjul
ge nya skördar av fruktbarhet.

*

Så många står just nu
överallt i världen
och väntar på våren
med blicken vänd mot sin framtid.
Allt fler förstår
att den måste befrias och vinnas.

Men triumfer skapas aldrig med triumftåg.
Bara från luften ser ett bevattningsystem
ut som ett «nät av glittrande silver».
Nere på marken är det meter för meter
av människors tålmod
och tunge arbetsdagar.

Kampuchéas folk kan ge oss kunskap om vatten.
Vi kunde väl lära dem något om frosten och stenen.
Men de har röjt en större bit än vi
av vägen till fred och frihet för folken på jorden.

studie kampanjen

Studer Mao Tsetung bind 5!

Studieutvalget i AKP(m-l) oppfordrer i denne artikkelen alle til å skolere seg i Mao Tsetungs verker i utvalg bind 5. Høsten 1977 starta AKP(m-l) en sjølskoleringskampanje som besto av: Om 2. verdenskrig (Mao), Om den langvarige krigen (Mao) Prinsipp-program for AKP(m-l) avsnitt II, III, IV og V, Om ungdommen (Lenin, Stalin, Mao) og Den store polemikken bind 1.

Denne sjølskoleringskampanjen fortsetter. Nå må alle konsentrere seg om å lese Verker i utvalg bind 5!

Bind 5 inneholder taler og artikler av Mao Tsetung i tidsrommet 1949—1957. Dette var ei avgjørende tid for utviklinga av revolusjonen i Kina. Etter at Chiang Kai-shek var slått i 1949, sto det kinesiske folket overfor enorme oppgaver. Sjøl om den militære kampen var vunnet, var slaget om å utvikle jordbruket og industrien i sosialistisk retning ikke avgjort, og kampen mot den borgerlige og reaksjo-

nære tenkninga som prega mange hadde så vidt kommet i gang.

Bind 5 handler om denne rivende utviklinga. Hvordan skulle industrien forandres fra kapitalistisk til sosialistisk? Hvordan skulle en oppføre seg mot kapitalistene? Hvordan skulle en omdanne jordbruket? Hvordan holdning skulle en ha overfor de mange nasjonalitetene i Kina? Hvordan skulle Tibet forandres? Hvilke feil måtte det kommunistiske partiet gjøre opp med for å kunne klare å lede folket gjennom disse enorme forandringene?

OM STALIN

Alt dette blir drøfta av Mao her, men boka inneholder mye annet. Også i Sovjet skjer det store forandringer i disse åra. I 1953 dør Stalin. Straks er det i gang en voldsom maktkamp som ender med at

STUDIEKAMPANJA

Khrustsjov vinner makta. Khrustsjov forkaster Stalin. Alt Stalin gjorde var feilaktig, påstår han. Den 20. partikon- gressen i SUKP i 1956 gir ham medhold.

Dette tvinger Mao til å ta stilling. Hvem var kommunist: Khrustsjov eller Stalin? Mao Tsetung forsvarer Stalin, han var i all hovedsak en ekte og stor kommunistisk leder. Men Stalin gjorde også feil, grove feil. I flere av artiklene diskuterer Mao disse feilene nøye.

UNGARN

I 1956 sprang en sensasjonsbombe. Det var opprør i Ungarn. Den reaksjonære pressa jubla. Endelig gikk folket til opp- rør mot det sosialistiske diktaturet, påsto de. Mao mente noe annet. Opprøret var ikke progressivt, men reaksjonært, sa han. Men han nøyde seg ikke med å slå fast det. Han vurderte hva slags lærdom- mer en måtte trekke av Ungarn- reaksjonen. Hva gjorde Rakosi og kom- munistene i Ungarn feil? Hva burde de gjort?

SUEZ-KRIGEN

I 1956 skjedde det også noe annet og viktig. Engelske og franske soldater gikk til angrep på Egypt for å sikre seg Suez- kanalen. Mao kommenterte denne krigen slik:

«I Midt-Østen fikk vi episoden med Suez-kanalen. En mann som het Nasser nasjonaliserte kanalen og en annen som het Eden sendte en invasjonshær, og like i hælene på han kom en tredje som het Eisenhower, som bestemte seg for å drive britene ut og ha stedet helt for seg sjøl.

Det britiske borgerskapet som før var mestre i intrigemakeri og manøvrer, er en klasse som best veit når de skal inngå kompromiss. Men denne gangen forklu- dra de det og lot Midt-Østen falle i hende- ne på amerikanerne. For en enorm feil! Kan en finne mange slike feil i historia til det britiske borgerskapet? Hva kommer det av at de mista hodet denne gangen og gjorde en slik feil? Fordi presset fra USA var for stort, og de mista sjølkontrollen i sin iver etter å ta tilbake Midt-Østen og stoppe USA. Retta Storbritannia spydod- den først og fremst mot Egypt? Nei. De skritta Storbritannia tok var retta mot USA, akkurat som de skritta USA tok var retta mot Storbritannia.

Utra denne hendinga kan vi sette fin- geren på brennpunktet i kampen i verden i dag. Motsigelsen mellom de imperialis- tiske landa og de sosialistiske landa er uten tvil svært tilspissa. Men de imperialistiske landa tevler nå med hver- andre om kontrollen over forskjellige områder under dekke av å gå mot kom- munismen.» (Bind 5 s. 372)

BIND 5 ER ALLSIDIG

Vi kan trygt slå fast et bind 5 er svært allsidig. Mao drøfter foruten ting vi har vært inne på, også viktige filosofiske spørsmål, spørsmål om politikken inna- for enhetsfronten, hvordan Kina skal ut- vikles til et kommunistisk samfunn og mye annet.

Det er lett å forstå hvorfor «firer- banden» gjorde alt de kunne for å hindre at denne boka blei ferdig. Nær sagt hver eneste artikkel er et flengende oppgjør med politikken «firer-banden» sto for.

STUDIEKAMPANJA

UTVALGET SOM ER GJORT

Bind 5 er i seg sjøl et utvalg av det Mao Tsetung produserte i denne tida. Hele bind 5 er på 532 sider. Det har vært nødvendig å foreta et utvalg for å få flest mulig trukket med i denne sjølskoleringskampanjen. Hva slags kriterier har vi fulgt når vi har valgt ut artikler?

Vi har forsøkt å velge ut et representativt utvalg, slik at vi har med artikler som både dreier seg om omdanninga av industrien og jordbruket, artikler om filosofiske spørsmål, vurderinger av Stalin, Ungarn og andre utenrikspolitiske spørsmål. Utvalget er også farga av at AKP(m-l) for tida forsøker å gjøre opp med byråkratiske feil som har hindra massearbeidet til partiet.

STUDER PLANMESSIG!

Studer planmessig! Det betyr at du lager en plan slik at du er sikker på å få lest hele utvalget i kampanjetida. Det er nød-

vendig med en plan slik at du tvinger deg til å lese. Uten en plan blir studiene lett pressa i bakgrunn. Merk deg at *studier* betyr mere enn *lesning*. Studere betyr bl.a. å tenke gjennom det en leser, hele tida forsøke å forstå stoffet skikkelig, merke seg ting en ikke forstår og diskutere problemer i teksten med andre.

STUDER FOR Å FORANDRE!

Vi skal studere Mao for å lære om verden, om kommunismen og om våre egne feil. Disse lærdommene må brukes. «En må tilegne seg den marxistiske teorien og lære å bruke den, en må tilegne seg den nettopp for å bruke den», sier Mao. Dette er en lærdom som vi må sette ut i livet. Sjølskoleringskampanja må ikke bli til livløse bokstudier, men drive det revolusjonære arbeidet i Norge kraftig framover!

Studieutvalget i AKP(m-l)

Les dette!

«Ikke slå i alle retninger»
«Vær en ekte revolusjonær»
«Om de politiske retningslinjene for arbeidet vårt i Tibet»
«Nedkjemp byråkrati, kommandometoder og brudd på loven og disiplinen»
«Løs problemet med «de fem overdrivelsene»
«Ordsnittet om den kooperative omformingen ...»
«Om de ti viktigste forholda»
«USA-imperialismen er en papirtiger»
«Noen erfaringer i vårt partis historie»
«Tale på det andre plenumsmøtet ...»
«Taler på en konferanse for sekretærene ...»
«Vær aktivister i å fremme revolusjonen»
«Ei dialektisk holdning til indre enhet ...»
Dette er tilsammen ca. 140 sider å lese. Start sjølstudiene straks!

Tom side

RØDE FANE

**Distribusjon:
Boks 2046
Grunerløkka,
Oslo 5
Postgiro 2 20 84 78**

AV INNHOLDET:

Prositusjon – Pornografi

Debatt om NKP og 2. verdenskrig

Nils Holmberg - novelle

Kristofer Uppdal

Johanna Schwarz: Kampuchea – dikt
